

Săptămîna teatrului sătmărean

A doua ediție, cea din anul trecut, fusese o promisiune; a treia a impus o tradiție. Și, cu aceasta, obligații din ce în ce mai mari. Necesitatea complexă ce stă la baza acestei manifestări merită, firește, explicitată. Aducînd, vreme de o săptămînă, pentru spectatorii săi, români și maghiari, spectacole de prestigiu ale unor teatre din cuprinsul țării, această manifestare instituie un nivel de exigență, făcînd teatrului-gazdă nu numai serviciul continuării educației publicului său, ci obligîndu-l să se alinieze acestui nivel. Microfestivalul teatral amănunționează oaspeții, care aduc premiere valoroase, multe din perimetrul dramaturgiei originale. Discuțiile cu publicul dau relației teatru-spectatori o acuitate în plus; întîlnirile dintre creatori, critici și tineri, în cluburi sau în școli, largesc zona de contact și cunoaștere reciprocă. În fine, Simpozionul, ca parte integrantă a Săptămîinii teatrale, reprezintă un prilej de dezbatere aplicată, în care contribuțiile cu caracter de principiu se împletesc strîns cu analizele la obiect, dedicate problemelor teatrului românesc contemporan.

Din suita de spectacole programate în acest an merită amintite cele două premiere: Balconul de D. R. Popescu (Teatrul de Stat din Oradea, secția română, în regia lui Alexandru Colpacci) și Expoziție pe stradă (Tárlat az

utcán) de Kocsis István (Teatrul de Nord din Satu Mare, secția maghiară, în regia lui Gyöngyösi Gabor). De asemenea, au stîrnit interesul publicului Viața unei femei de Aurel Baranga, prezentată de Teatrul Național din Cluj-Napoca, Matca de Marin Sorescu, în interpretarea Teatrului Mic din București, versiunea semnată, la Timișoara, de Ioan Eremia, la piesa Un fluture pe lampă de Paul Everac, spectacolul cu piesa lui Sütő Andras Floriile unui geambaș, în regia lui György Harag, prezentat de Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca. Spectacolele s-au bucurat de o frumoasă audiență de public; la fel, recitalurile, acestea marcînd, în plus, contribuția celor două secții ale Teatrului de Nord.

Din suita de întîlniri cu publicul, de colocvii și mese rotunde, firește că reține atenția Simpozionul central, dedicat, în acest an, temei Teatrul politic românesc — teatru al cetății. În primul rînd, vom consemna contribuțiile cu caracter istoric: Tradiții teatrale militante la Satu Mare (prof. Nae Antonescu), Noile tradiții ale teatrului politic românesc (cercetător Eugen Onu), Dimensiuni politice ale teatrului românesc (prof. Alexandru Zotta) și Regia tinăra românească și teatrul politic (criticul Stelian Vasilescu). Apoi, încercările de sinteză, începînd cu ipoteza de interpretare produsă de criticul Valentin Tașcu, Politicul și socialul în teatrul lui D. R. Popescu, continuînd cu studiile dedicate relației dintre Teatru și adevăr (dr. Mihai Nadin), Teatrul politic și teatrul poetic (conf. dr. Vicu Mindra) și încheind cu expunerea prof. dr. doc. Ion Zamfirescu, Teatrul istoric, fo-

rum de sensibilitate și gîndire românească.

Probabil că edițiile viitoare își vor asuma cerința profilării acestei săptămîni, obiectiv pe care l-a susținut chiar unul dintre principalii organizatori, prof. Vasile Săvinescu, și, de asemenea, vor atrage contribuția A.T.M., atît de receptivă la manifestări de acest fel. O nouă tradiție ca aceea constituită la Satu Mare bucură, dar și obligă. Și, nu în ultimul rînd, chiar teatrul-gazdă.

M. N.

„Spune adevărul!”

Poezia — Actorul — Spectatorii. Atît. Nu e deloc puțin. Pentru că prezența poeziei, a liricii autentice, este deja un fapt excepțional — selecția aparține interpretului. Actorul, pildă de seriozitate (pe suportul unei veritabile vocații) și disciplină a profesiei, este, la rîndul său, un fapt excepțional. Iar spectatorii, oameni veniți să asculte Poezia spusă de Actor pentru că așa simt ei nevoia, și nu ca urmare a ispitelor unui bun organizator de spectacole, pentru că le place, pentru că au talent de spectatori, pe care și-l cultivă atît la teatru cît și prin lecturi, vizite la muzeu sau participare de cenaclu, sînt argumentul unui recital excepțional. Cam așa s-ar defini, de la cauze la efecte, recitalul lui Boér Ferenc, actor al secției maghiare a Teatrului de Nord de la Satu-Mare. Sigur, chiar transcrise pe

hîrtic, versurile lui Horváth Imre sau Gáál Gabor nu se pot, pur și simplu, alătura celor ale lui Bertolt Brecht sau Illyes Gyula, ale lui Blaga sau Kányádi Sándor, ale lui Marin Sorescu sau Szemler Ferenc. Interpretul poate însă alcătui din ele, ca și din altele, trupul viu și armonios al unei idei, aceeași idee, numită fierbinte: Spune adevărul!, fiind, de fapt, recitalul său.

Impresionează, cum spunem, selecția. Impresionează alăturarea, modul precis al configurării contextelor. Impresionează elanul imprinut fiecărui vers în parte și ritmul, atât de variat, și totuși unitar, imprimat în trupului.

Boér Ferenc nu recită, el interpretează. Partenerul său este poetul însuși. Întrebării din vers el îi dă nu amplitudine retorică, ci adîncime dialectică. Între poemul patetic, precum acel frumos Poetul și Poezia al lui Horváth, și poemul-aforism — ne reamintim de Vremuri grele de Brecht, dar și de Billard de Geo Dumitrescu —, se stabilește parcă o relație dramatică prin interpretare. Deși își succed unul altuia, poemele rămîn prezente, se influențează reciproc și trăiesc prin interpretul lor. Intuiția îi permite să exploateze expresivitatea potențială a nivelului sintactic, înțelegerea și atitudinea critică, să exprime limpede conținutul semantic. În această traducere, din semnele literaturii în cele ale teatrului, Boér Ferenc folosește mijloacele elementare ale actorului. Arta lui este aceea a măsurii, accentul dramatic impresionînd cu atât mai mult cu cît este mai discret. El a decodificat, atunci cînd pregătea recitalul, poemele; și, apoi, în recital, a propus codul nou al interpretării sale,

adică a trasat un drum de acces spre acea inimă a poeziei care este ideea ei, care este, în cele din urmă, adevărul ei. Recital de atitudine, acesta intitulat Spune adevărul! rămîne o victorie nu numai a unui actor, ci a teatrului și a poeziei în necesara lor solidaritate.

Mihai Nadin

O aniversare

S-au implinit 150 de ani de cînd ființează una din cele mai vechi și prestigioase școli românești — actualul liceu „N. Bălcescu” din Craiova. Impresionanta festivitate care a marcat evenimentul a reunit cadre didactice, foști și actuali elevi, iubitori de cultură. În maiestuoasa clădire a Naționalului a fost adus omagiul prezentului „școlii centrale” de la 1826, a doua școală ca vechime din Țara Românească (după Colegiul „Sf. Sava” din București), care și-a împletit strîns destinul cu cel al teatrului. De-a lungul vremii, Naționalul craiovean și-a avut sediul și în această clădire a școlii (mărturiile documentare de excepțională importanță aflîndu-se în muzeul teatrului, condus cu atîta pricepere de C. Gheorghiu). Sînt atestate spectacole pe scena Colegiului din 1850 pînă în 1852, cînd Naționalul capătă, prin rivna unor iubitori de cultură, o clădire. Apoi, vremelnic, între 1933—1935, cortina se ridică iarăși aici, ca apoi, din 1942 pînă în 1973, prestigiul scenei craiovene să se consolideze tot pe bătrînele scin-

duri ale istoricului așezămint. Din 1973, Teatrul Național se mută în noul edificiu. De colegiul craiovean și-au legat numele Ioan Maiorescu, marele reformator al învățămîntului oltean, și Theodor Aman, autorul celebrei pinze Hora Unirii la Craiova, imortalizînd entuziasmul popular din 1859, manifestat în fața Școlii centrale. Simbolic, evocarea acestor două personalități este făcută în numele sutelor de cînturări care, de un veac și jumătate, au cîntat și cîntesc, prin acțiunile lor, școala și dascălii. Fie-ne totuși permis să-l amintim și pe prof. Tiberiu Iliescu, fost director al Naționalului și azi distinsă prezență a culturii craiovene.

Pe un scenariu de Al. Fiorescu, în regia lui Emil Boroghină, actori și elevi au dat glas sărbătoreștii emoții. Impetuos, scenele clasice ale istoriei noastre naționale au fost evocate cu înălțarea patriotică a fiilor adine iubitori de țară. Ion Pavlescu, Petre Gheorghiu, Tudor Gheorghe, C. Sasu, Lucian Albanezu etc. au adus astfel un prinos actoricesc și în memoria unor înaintași, și ei cîndva elevi ai colegiului — Al. Naum, Al. Dem. Dan, Al. Olarian, Manu Nedeaianu...

I. N.

